

paa Gaarden og selv driver samme, at overlade den Andre i Brug. Det Tilfældige er, at det skal skee paa Brugerens og Enkes Livstid, samt mod Erlæggelse af en større eller mindre Capital under Navn af Indfæstning. Men jeg antager endvidere, at dette Væsentlige ved Fæstetvungen forstener at bibeholdes, hvortil mod mange Grunde tale for at søge affkøbt det Tilfældige, nemlig det Ubestemte, Contractens Varighed og Erlæggelsen af en Capital, under Navn af Indfæstning. Dette vilde opnaaes, dersom det blev paabudet, at for Fremtiden skulde de Bøndersteder, der ere Fæstetvungen undergivne, ei bortfæstes paa Brugerens og Enkes Livstid eller mod Erlæggelsen af en Indfæstnings-Sum, men at de derimod skulde bortforpagtes paa et nærmere bestemmende langt Aaremaal og saaledes, at hele den betingede Afgift ene skulde bestaae i, hvad som aarliggen erlagdes. Jeg mener, at man ved at vælge denne Wei vilde fjerne alle den nuværende Fæstetvungen skadelige Følger, men derimod bevare dens mange gode. Jeg beklager, at Tilsladelsen til at bortforpagte paa 50 Aar ikke er blevet benyttet i større Omfang, men jeg erkjender Banskkeligheden af at bryde den gamle nationale, af Bøndestanden yndede, Fæstetvungen, saalænge man havde Valget mellem denne og Forpagtninger paa 50 Aar.

Jeg antager, at man saaledes vilde fremkalde en Klasse Agerbrugere, hvis Aar vilde blive ulige gunstigere end de Brugere, der ifølge Lovudkastet vilde opstaae som Forpagtere paa Dyrsgælden — en Klasse Agerbrugere, der ikke havde de Banskkeligheder at bekjæmpe som de nuværende Fæstere — og at hele denne Indretning vilde komme den ubemidlede, men stræbsomme Deel af Landalmuebefolkningen tilgode, ved at aabne en Wei til uden store Capitaler at komme i Besiddelse af en Bøndegaard.

Dog, jeg skal ei forfølge dette Omne videre. Jeg veed, at et saadant Forslag, under de nu herskende Anskuelse, har liden Udsigt til at vinde Fremgang. Jeg har ifkun villet godtgjøre, at, forsaavidt den nu bestaaende Fæstetvungen lider af Mangler, og forsaavidt det virkelig er Hensigten at faae disse affkøbt, kan det let

udføres, uden at tye til et saa voldsomt Middelem som tvungent Salg til de nuværende Brugere.

Efter nu at have anført mine Grunde, ifølge hvilke jeg antager, at Almeenvellet ikke kræver, at Godseieren i nærværende Tilfælde skal afstaae sin Eiendom mod sin Villie, skal jeg søge at godtgjøre, at den i Forslaget omhandlede Erstatning ingenlunde er fuldstændig. Jeg kan i denne Henseende i alt Væsentligt henholde mig til det af Premierministeren under Sagens første Behandling Udtalte. Vel har Majoriteten i Udvalget foreslaaet den Forandring i det oprindelige Udkast, at istedetfor at fradrage $\frac{1}{3}$ af den ved Taxation udfundne virkelige Værdi, skal nu Taxationen foretages efter den Værdi, Stedet antages at have med den paa samme nuværende Fæstetvungen. Der er saaledes formelt vel skeet en Forandring, men i Grunden turde dog Resultatet blive det samme. Det er nu overladt til Taxatorenes Skjøn at bestemme, hvormeget Gaardens Værdi forringes ved at være underkastet Fæstetvungen, istedetfor at denne Forringelse i det oprindelige Forslag var fastsat til $\frac{1}{3}$. Den af Fleertallet foreslaaede nye § 38 synes noksom at vidne om, hvor lavt selve Fleertallet antager, at Taxationen vil blive. Men sees endvidere hen til de mange andre i Forslaget indeholdte Bestemmelser, som alle ere i Disfaveur af Godseieren, navnlig at Fæsteren altid kan vælge de ham gunstigste Forhold til at lade sig Eiendommen udlægge, at han til ethvert Tidspunkt kan afbryde de indledede Forhandlinger, dersom Betingelserne ei synes ham gunstige nok, medens Godseieren bestandigt er forpligtet, saa turde deraf fremgaae, at den hele Foranstaltning vil paasføre Godseierne betydelige Tab. Er der nogen Ret, som Godseieren ifølge den bestaaende Lovgivning er i utvivlsom Besiddelse af, da er det den ei alene ved Ovreenskomst at kunne sælge Fæstegaarden til den nuværende Bruger, men tillige, ved Fæstetvungen Ophør, at kunne sælge Gaarden, til hvem han vil, og til saa høi Priis, som han derved kan erholde. Denne Ret er ei alene stedse blevet anerkjendt af Lov-